

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"א אב תשע"ט | דף היומי בבלי: תמורה כד.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סימן ת"ט סעיף ב'.

מוסר: שמירת הלשון פרק ד' 'ויותר מזה' עד פרק ד' 'הג"ה ומה יפה'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

'מופת' מופלא באמצע שיעור דף היומי ב'זכרון משה' | מדוע סירב המשגיח רבי דב יפה זצ"ל לנסוע לים | 1698

בין הזמנים

"כשהצעת לי ללכת לים, אמר: 'אומרים שהולכים לים כדי להתאזרר ולקבל שלווה הנפש, לי ברוך ה' לא חסרה שלווה הנפש גם בלי הים'"

חוויות מימי 'בין הזמנים' במחיצתו של המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל

אם ללמוד מוזיקה על מנת להתחזק ברוחניות, והחזון איש הורה לו ללמוד, והוסיף שילמד בצנעה שלא יראו את זה אחרים, שגם הם ירצו ללמוד אך להם לא תהיה מזה תועלת).

כשראה את נכדיו הקטנים משחקים היה אומר להם בחביבות - עכשיו יש לכם אפשרות לזכות במצווה יקרה - לשחק באהבה ובשלום, ולא לצער אחד את השני.

בבין הזמנים כשהיינו מתארחים אצלו והיינו נוסעים לים וכדו', היה מחדד לנו בדרך של נועם וכבוד שמטרת הנסיעה לים וכדו' היא כדי לאסוף כח לעבודת ה'.

זכורני שביום שהתרחש הפיגוע הנורא בקו 2, וכל כלל ישראל הרגיש "עת צרה ליעקב", ניגש למשגיח זצ"ל מרביץ תורה חשוב ושאלו האם ראוי לבטל הנסיעה המתוכננת עם בני המשפחה לים, משום שלא ראוי ליהנות בזמן שיהודים שרויים בצער כה גדול. המשגיח השיב: "היות והשהות בים נצרכת לבריאותך, נמצא שהנסיעה לים היא מצווה ואל תבטל זאת". והוסיף ויעץ לו שיספר לילדיו על התלבטותו אם לנסוע לים ועל התשובה שקיבל, ותהיה בכך גם הזדמנות לחינוך הילדים, שמטרת הנסיעה לים היא כדי לקבל כוחות חדשים לעבודת ה' ולא לבילוי גרידא!

בבין הזמנים היו עושים נכדיו של הגה"צ המשגיח רבי דב יפה זצ"ל "ערב שירה" בחצרו, והמשגיח היה מגיע להשתתף כמה דקות. וכדרכו לרומם כל דבר גשמי, היה מקריא את דברי הטור בהל' יו"ט (תקכ"ט): "ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו: ואם כך היא שמחת העולם הזה אשר היא הבל כי יש אחריה תוגה וצער, א"כ מה תהא שמחת העולם הבא התמידית שאין אחריה תוגה..." והיה אומר: אם כל כך נעים לאכול ולשיר ביחד - כמה כדאי לנו להשתוקק ולרצות את תענוגי העולם הבא...

מספר נכדו: בהזדמנות אחת הבאתי לו גלידה, צחק ואמר: "זה מה שיש לגן עדן התחתון למכור?!". והביא מ'הפלא יועץ' שכשיש אוכל טעים זו סיבה לברך יותר בכוונה ובשמחה, ויותר להודות לה'. ואמר: "אפשר לאכול גלידה ולשקוע בתענוגי העולם הזה, ואפשר בגלידה להתקרב לעבודת ה'!".

תמיד עורר המשגיח שבכל מעשה שאנו עושים, שנראה לפחות לערב בו כוונה טובה לשם שמים, וחשוב מאוד שבמשך הזמן היא תהפוך להיות הכוונה העיקרית. פעם ראה את אחד מנכדיו שחביב עליו לנגן באורגן, ואמר לו: "תכוון לנגן כדי להתקרב אל ה', כמו שדוד המלך ניגן..." (וסיפר שאחד שאל את החזן איש

הקפיד מאוד שח"ו לא יפסידו זמן קריאת שמע של רבנו הגר"א, ובשטיבלאך של הישיבה בבין הזמנים לא נתן בשום פנים ואופן שיתפללו אחר זמן קריאת שמע (והיה אומר שאין זו דרך לומר קריאת שמע קודם התפילה, ולשנות מתקנת חז"ל שתקנו סדר לתפילה), ומדי תקופה היה מגיע בעצמו לראות שלא עוברים על התקנה ולא עושים מנין אחרי זמן קריאת שמע. וכשטענו בפניו שיש כאלו שאנוסים, כמדומה שאמר: לא עושים מנין נגד ההלכה, ואם אחד נאנס הוא פטור.

אחד מנכדיו התפלל בבין הזמנים בלא כובע וחליפה. הוא לא העיר לו מיד, רק אחר כך בהמשך היום ניגש אליו ושיתף אותו בדרך אגב ברגשותיו, כאשר המסר היה ברור אך התקבל בדרך כבוד - וכה אמר: "מעניין מאד שגם הרב אלישיב וגם רבי חיים קניבסקי סבורים שעדיף להתפלל ביחידות מאשר להתפלל בציבור ללא כובע וחליפה"...

(גיליון 'דברי אמת' בין הזמנים תשע"ח, נערך ע"י נכדו הרב י.מ. ארנפורנד)

באחת השנים היינו ב'קעמפ המוסר' ב'יד בנימין' וניסיתי לשדלו שנלך לים לטובת בריאותו, ולא רצה, והסביר לי: "היום יום הנישואין שלנו, ביום זה אני עסוק בלהודות לה' ולחשב אם אני מקיים את ייעודי - אין לי זמן ללכת לים"...

בזמנים אחרים שהצעת לי ללכת לים, אמר: "אומרים שהולכים לים להתאוורר ולקבל שלוות הנפש, ברוך ה' גם בלי הים לא חסרה לי שלוות הנפש"...

סיפר, שכשהיה בהבראה בנתניה מטעם 'ועד הישיבות', התפילה בבית ההבראה היתה מדי מהירה לטעמו. "אמרתי להם: אם מצאתם מקור שכשנמצאים בהבראה פטורים לכוון בתפילה, מובן שאפשר למהר, אולם אם אין לכך מקור, אזי להתפלל מהר ולהצליח גם לכוון זה דורש הרבה מאמץ, ואנחנו הרי באנו לכאן כדי לנפוש ולא כדי להוסיף מאמץ"...

פעם הוא ראה את נכדו הולך להתפלל מעריב בבין הזמנים בשעה 12:00 בלילה (לפני חצות). הוא היה מזועזע - "איך המתנת כל כך הרבה זמן למעריב?!"

הסיפור היומי

"בעוד אני תוהה איך להמחיש לילדים מה זה 'תחילת הציהוב' בתור, ומה ההבדל בין תור ליונה - התעופף לו פתאום תור לתוככי בית המדרש, ונחת לו בדיוק על הסטנדר שלי!!"

הרה"ג רבי פנחס גוטפרב שליט"א, מגיד השיעור המפורסם מ'זכרון משה', מספר על מעשה מופלא שאירע עמו במהלך 'שיעור דף היומי לילדים'

"וחייבים לציין שזו תופעה לא טבעית, כי התורים מטבעם הם סוררים ואינם כנועים למגע יד אדם כמו היונים. אבל 'תור' זה נותר לעמוד על הסטנדר, כאילו מזמין את עצמו.

"ויתירה מכך - התור הזה היה בדיוק בגיל של 'תחילת הציהוב'! וכך הצלחנו ללמד עליו.

"ופלא בתוך פלא היה, שגם אחרי השיעור התור נותר על מקומו, ומכיון שכך אספתי אותו לביתי, והחלטתי לנצל את ההזדמנות והזמנתי את כל משתתפי השיעורים לצורך המחשה נדירה זו. וכך חזרנו על המחשה למחרת בפני קהל עם ועדה, וגם הילדים באו וסיפרו על הנס שהם ראו בעיניהם אתמול.

"וכאילו להשלמת המופת" - מסיים הרב גוטפרב - "בתום השיעור נפח התור את נשמתו. והיה לפלא!"

(בשיחה עם הרב דוד נחמן רוטנר ב'המבשר תורני' ואתחנן תשע"ב)

הרה"ג רבי פנחס גוטפרב שליט"א, מגיד השיעור המפורסם ומחולל מהפכת שיעורי דף היומי ב'זכרון משה' בירושלים, סיפר על מעשה מופלא שאירע עמו במהלך 'שיעור דף היומי לילדים' אותו הוא מוסר.

הרב גוטפרב נוהג ללוות את שיעוריו בהמחשות מיוחדות על הנושאים הנלמדים, ומשקיע בכך רבות. וכך סיפר: "כשהגענו ללמוד על 'תחילת הציהוב' ועל ההבדלים שבין בני יונה לתורים, הגעתי לשיעור עם יונה - שאני מגדל בביתי במיוחד לצורך זה - והמחשתי לילדים את 'תחילת הציהוב'. אבל כשהגענו ל'תורים', התברר שהילדים אינם יודעים כלל להבדיל בין המינים, ובוודאי שלא על 'תחילת הציהוב'.

"והנה בעוד אני תוהה איך להמחיש להם, בדיוק באותו רגע - כמו היה זה באיתות מכוון - פתאום עף 'תור' לתוככי בית המדרש, ונח לו בדיוק על הסטנדר שלי!!"

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הרב אדלשטיין הזמין אותי לעצרת הודיה ברמת השרון. כשהגעתי, פנה אלי הגבאי: "לא נהוג שרבנים נושאים כאן דרשות, תוכל לעשות סימפוזיון, ערב של שאלות ותשובות". עליתי לבימה ואמרתי: "דרשה אינכם רוצים לשמוע, אבל סיפור אתם מוכנים?"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על כוחה של תפילה

(סוטה כ"א, ע"א): "סתם תלמיד חכם תורתו אומנותו, ועוסק בה ומהרהר בה כל שעה ואינו הולך ארבע אמות בלא תורה". עד כדי כך, שכל למודם ברצף אחד, ואינם זוכרים לברך ברכת התורה! אז מדוע מענישים אותם באופן כה נחרץ, שבניהם לא יהיו תלמידי חכמים? לא מענישים אותם! אבל מה לעשות, הם לא התפללו! כי אילו היו מברכים ברכות התורה, היו מבקשים בה: "ונהיה אנחנו וצאצאינו לומדי תורתך", והיתה תפלתם מקובלת. ועכשיו, שלא בקשו, לא קבלו - אבל שאר היהודים, אמת, אינם לומדים בכזה עיון ודבקות ורצף, אבל מברכים ברכות התורה, ומבקשים בה על בניהם, ותפלתם נשמעת! כחה של תפילה, ונוראות העדרותה!

איני יודע כמה זוכרים, אבל איזו עליצות, איזה שרון כח, היו אחרי מלחמת ששת הימים, בשנת תשכ"ז. התרחבנו מן הסואץ ועד למבואות דמשק, שבנו אל הכותל המערבי, קבר רחל ומערת המכפלה. המדינה המצומקת היתה לפתע כבלון ענק, עד שמלחמת יום הכיפורים תקעה בו סיכה. הכלל, הרב אדלשטיין הזמין אותי לעצרת הודיה ברמת השרון, בבית כנסת שבשכונת אנשי צבא קבע. נסעת.

כשהגעתי, פנה אלי הגבאי: "לא נהוג שרבנים נושאים כאן דרשות".

אז בשביל מה באתי? "תוכל לעשות סימפוזיון, ערב של שאלות ותשובות". ולהיות מותקף כל הערב. לא, תודה.

עליתי לבימה, ואמרתי: "דרשה אינכם רוצים לשמוע. אבל סיפור, אתם מוכנים?" כן, סיפור כן.

פתחתי ואמרתי: "בפזנא, עירו של רבי עקיבא איגר זצ"ל, נעצה ההשכלה טלפיה, סחפה רבים, וערערה אמונתם של אחרים. בין הנפגעים היה בעל התוקע הותיק. משרבו הרינונים, העבירו הרב ממשרתו. התאונן בפני מושל העיר: בשביל שאני שוחר קדמה פסלני הרב מלתקוע בשופר, למרות שאני שומר תורה ומצוות! הסכים המושל שנעשה לו עוול, ושלח לקרוא לרב העיר. הגיע ונשאל לפשר ההדחה.

"נענה הרב: 'אדוני המושל, אדם זה כפוי טובה! לא זו בלבד שלא הדחתיו, עוד העליתיו בדרגה! יאמר נא המושל, איזהו היום הקדוש ביותר ליהודים?'

"גם המושל ידע: 'יום הכיפורים'.

"ובכן, ידע המושל: יום הכיפורים הוא הקדוש ביותר, והשעה

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' (דברים ג, כג)

היש לנו מושג בפעולת התפילה, איך יכולה היא להעביר רוע הגזירה? הן אלו דברי הספורנו (בראשית י"ח, י"ב): "ותצחק שרה בקרבה לאמור, אחרי בלותי היתה לי עדנה" - "שחשבה שהיה דבר המלאך ברכת נביא בלבד, כעניין אלישע [שברך האשה השונמית בבן (מלכים ב', ד', ט"ז)], לא נבואה ושלחות ה' יתברך. וחשבה, שלא יושג זה בזקנים בברכת שום נביא. כי אמנם להשיב הבחרות אחר הזיקנה, הרי הוא כתחיית המתים, שלא תהיה זולתי במצוות ה' פרטית, או בתפילה משגת חן מאיתו!"

מרעיש - תפילה פועלת יותר מברכת נביא! הלא נראה - היו שש ערי מקלט וארבעים ושמונה ערי הלויים, שקלטו גם הן את הרוצחים בשגגה, שישבו בהן עד מות הכהן הגדול. ואמותיהן של הכהנים הגדולים היו מספקות לגולים מחיה וכסות, כדי שלא יתפללו על בניהן שימותו (מכות י"א, ע"א) - יש להניח, שהכהן הגדול לא היה נער. בגיל העמידה היה. ואמו, ישישה. הדרכים באותה עת, דרכי עפר. והתחבורה, בעגלות ובחמורים. הרי לך עיסוק לאימו הישישה של הכהן הגדול - להטלטל בדרכים בין חמישים וארבע נקודות ישוב מצפון הארץ ועד דרומה, כדי לספק לרוצחים בשגגה מחיה וכסות, כדי שלא יגרמו בתפילתם למות הכהן הגדול!

מה יכולה תפילה לפעול! ומדוע תפעל, במה חטא הכהן? "שהיה להם לבקש רחמים על דורם ולא בקשו!" מה יכולה תפילה לפעול: שלא תהיה תאונה בעם ישראל!

ותפילה

רוצים אתם לדעת מה כוחה של תפילה, איך שלא נאמרת וממי שלא נאמרת? בואו וראו מה שאמרו (נדריים פ"א ע"א), מפני מה אין מצויים תלמידי חכמים, לצאת תלמידי חכמים מבניהם? לפי שאין מברכים בתורה תחילה. לא מובן: למה אינם מברכים לפני לימודם, ומדוע זה עונשם? ומי יזכה לבנים ת"ח, האם עם הארץ שאינו לומד כלל? האם נעלה הוא מהחכם שלומד אך אינו מברך? מחרוזת של תמיהות! ופרש רש"י [והובא ב"בית יוסף" (ארח חיים, מ"ז, א')] שהדברים אמורים לשבחם של החכמים! כה עסוקים הם בתורה, מדברים בה בשבתם בביתם ובלכתם בדרך ובשכבם ובקומם, כל מעייניהם בה, [וכדברי התוספות

ואלף לתפקידי עורף, שמירה על הכלים, ואלף לתפילה (במדבר רבה כ"ב, ב'). ויש לי שאלה: לצבא, לחזית ולעורף, צריכים לגייס חיילים, אבל לתפילה, שיתפללו הורי הלוחמים, נשותיהם ובניהם! חסרים מתפללים? ובדור דעה, בו כולם יראים ושלמים!

"אלא להורות לנו, שגם המתפללים הם לוחמים!"
"ויותר, הם עיקר המלחמה! שמעון ולוי עלו על שכם והרגו בה כל זכר כנקמה על מעשה דינה. הלך יעקב אבינו ומסר את שכם ליוסף, כמתנה. כי שלו היא: "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" (בראשית מ"ח, כ"ב), 'היא חכמתו [תורתו] ותפילתו' (רש"י). הם נלחמו, ויעקב אבינו הגן עליהם בתורתו ובתפילתו. ולא שלהם היא, אלא שלו!"
"לא תספרו לי", אמרתי. "אני יודע שייעדו את כל שדרות רוטשילד בתל אביב, ואת כל שדרות קרן קיימת, כבית קברות זמני לשלושים אלף הרוגים."
"מה גרם לנצחון המופלא? תורתם ותפילתם של בני הישיבות הקדושות!" ירדתי מהבימה, והגבאי אמר לי: "נצחת!". "אה", עניתי, "התפללתי!"

(מתוך 'הגדת' אלול וראש השנה)

הקדושה בו ביותר היא עם צאתו. מגיעים אז לפסגה, בתפלת הנעילה. ובסיומה, בפסגת הפסגות, תוקעים בשופר. ובתקיעה זו אנו מכבדים אותו!

"התפעל המושל, בקש אלף סליחות והתנצל אלף התנצלויות שהטריח את הרב בשל נרגנות שוא. קרא לתוקע המודח והוכיחו על כפיות טובתו: 'לא סיפרת לי שמנון לתקוע בסיום התפילה החשובה ביותר ביום צומכם!'"

"הלה לא ידע האם לצחוק או לבכות. ומה, האם יסביר לגוי שתקיעות ראש השנה מצוה מן התורה והתקיעה בסיום הצום אינה אלא מנהג? הגוי לא יבין זאת. בחר לענות: 'אין מה להשוות! בראש השנה תוקעים מאה קולות, ובסיום יום הכפורים תקיעה אחת בלבד!' זאת, יבין גם הגוי."

"הבלים!" חתם המושל את השיחה. 'השופר בידך, תקע בו כמה שתרצה'...

"אף אני כן", הודעתי להם. "אני על הבימה והמקרופון בידי, אדבר כרצוני"...

חייכו, הסכימו.
אמרתי: "כשגייס משה רבינו עליו השלום לוחמים למלחמת מדין, גייס שלשת אלפים לוחמים מכל שבט. אלף למלחמה,

פרשת השבוע

תגובתו של הרב היתה מפתיעה: "אוי זוי", הפטיר באנחה, "אתה יודע כמה תפילות השקעת כדי שתזכה בהגרלה? מה אתה חושב, שסתם אמרתי לך שתקנה כרטיס?"

וגם: שיחת הטלפון המפתיעה שלימדה את בנו של הגר"ש פינקוס זצ"ל שיעור מאלף במושג 'תפילה על אחרים'

הבן לא הרפה, וכשדמעתו על לחיו חזר וביקש, הפציר והתחנן על נפשו. "אבא, השנה אתה מתפלל עלי!"
עם רדת היום לקראת שקיעה לא יכלה הרבנית לשאת בצערו והתערבה: "תראה איך הוא מתחנן, אי אפשר לסרב לו", ביקשה. לנוכח הפצרותיה נוצר סדק בחומת ההתנגדות. רבי שמשון התרכך, אלא שעדיין לא יכול היה להסכים לבקשה לגמרי. "אבל שייתן תאריך, לא שנה שלימה".

"חצי שנה, עד אלול", קרא הילד כדי לזרז את ה'מקח'.
לכך ניאות רבי שמשון ונתן את הבטחתו. מישהו פצח בשירה 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר', שיכורים אחרים נדחקו פנימה מתנודדים הילך והילך, ואינם יודעים דבר על הדרמה שהתחוללה במקום זה עתה, והשמחה המשיכה להתנהל במסלולה הרגיל כמדי פורים.

יום או יומיים לאחר מכן נשכח הענין אף מליבו של הילד שכה הפציר וביקש. ההבטחה היתה כבר מונחת בכיסו והחיים שבו

אלה הדברים אשר דבר משה (דברים א, א)

בטרקלינו של רבי שמשון פינקוס זצ"ל, המושג של 'תפילה על אחרים' נלקח במלוא הרצינות וההתייחסות. בניגוד לרבים אחרים אשר משתתפים אמנם בצרתו של האחר ומפטירים לעומתו בהינף יד "אתפלל עליך", כאילו דבר של מה בכך הוא הנעשה כלאחר יד, הרי שהוא לעומת זאת לא היה מסוגל לומר "אתפלל עליך" מבלי שיהיה לכך כיסוי מלא.

מעשה היה בפורים של אחת השנים, אחד מילדיו שתה והתבסס כהוגן, ומתוך יינו החליט להוסיף ולשתות במידה גדושה במטרה מוצהרת שיהיה לו העוז להפציר באבא ולהוציא מפיו הבטחה שיתפלל להצלחתו.

בשלב מסוים פנה לרבי שמשון והחל דוחק בו בתחנונים: "אבא, השנה אתה מתפלל עלי!" אולם לא בנקל עלה לו הדבר. "מה אתה חושב לעצמך, שזה לא קשה לי?" השיב, "וכי תפילה זה דיבורים בעלמא? אין לי כוחות לכך".

למסלולם.

בראש חודש אלול של אותה שנה שהה רבי שמשון בחו"ל. בו ביום יצרה הרבנית קשר עם הישיבה בה למד אותו בן, ואמרה לו כי ימתין ליד הטלפון הציבורי לשיחה טרנסאטלנטית שאבא מבקש לשוחח עמו עכשיו מעבר לים.

"שלום, מה שלומך? איך לומדים? רציתי לומר לך שהיום זה היום האחרון שאני מתפלל עליך באופן מיוחד כמו שהבטחתי לך אז בפורים. עד כאן התחייבתי ותו לא. מעתה תתפלל אתה על עצמך". ובאיחולי "ברכה והצלחה" סיים את השיחה.

הנער הניח את השפופרת נרגש ונסער לחלוטין. באחת חדרה למוחו ההכרה באיזו רצינות נטל אבא על עצמו את התפילה, ומני אז כמו נחקקה בעצמותיו לנצח משמעות הסוגיא של תפילה והאחריות הכבדה שהיא נושאת בחובה.

ועם נשיאה שכזו בעול תפילה, מתוך אחריות וכובד ראש למשמעותה, ניתן להבין את המעשה המופלא הבא:

אברך צעיר ממקורביו גולל בפניו פעם את מצבו של אחד מבני

משפחתו הקרובים ביותר שנקלע לחובות, שכתוצאה מכך שקע אף הוא במערבולת בעקבותיו, והפציר בו מאד: "שהרב יתפלל עלי שהמספר שאקנה בכרטיס הגרלה יזכה בסכום גדול".

רבי שמשון כשלעצמו החזיק בדעה נחרצת נגד רכישת כרטיסי הגרלה, והבהיר לו בתגובה כי הסיכוי לזכייה הוא אפסי וכי רכישת כרטיס כזה היא מעשה בלתי הגיוני השווה כמעט בערכו להשלכת כסף לפח. אלא שהלה לא הרפה, והצורך הנואש בממון העשוי לחלצו מן המצוקה הניע אותו לשוב ולהפציר.

רבי שמשון, שכאמור לא צידד בלשון המעטה בפעולה זו, חכך שוב בדעתו והכריע כי למען הזולת יש לו לצאת מגדרו. "נו, טוב", השיב לאיש, "לך תקנה את הכרטיס".

כעבור כמה ימים סיפר לו הלה לפי תומו כי לבסוף לא קנה אותו. תגובתו של הרב היתה מפתיעה: "אוי ווי", הפטיר באנחה. "היודע אתה כמה תפילות השקעתי כדי שתגדיל בהגרלה? מה אתה חושב, שסתם אמרתי לך שתקנה? חבל שלא קנית!"

(הרב מ' ברמן מוסף שבת קודש ואתחנן תשע"ה)

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

איזה קבר אסור בהנאה?

למרות שאחר שכיסו בו את הקבר הוא הופך לחלק ממנו, אין דינו כקרקע, והוא אסור בהנאה. וכן פסק הרמ"א. והשטח בבית הקברות שבין קבר לקבר, אינו אסור בהנאה. וכן 'בית הפרס' (ראה לעיל), למרות שיתכן ויש בו עצמות קטנות של מת - אינו אסור בהנאה.

[שו"ע תט, א, משנ"ב ב רה, ושעה"צ א-ב]

בגמרא במסכת סנהדרין נאמר שהמת וכל תשמישיו אסורים בהנאה, ובכלל זה - מבנה עץ או אבן המשמש כקבר. אולם, קבר שבתוך האדמה, או מערת קבורה שהיא כחלק מהקרקע - אינם אסורים בהנאה, כיון שקרקע אינה נאסרת בהנאה. ויש אומרים, שעפר 'תלוש' שמכסים בו את הקבר שבאדמה -

מהי טומאת 'בית הפרס'?

להימצאות עצמות קטנות, שאינן מטמאות באוהל. ולכן, הנכנס לבית הפרס ולא נגע בעפרו, ולא הסיטו ברגליו, וכגון שרכב על גבי בהמה - אינו טמא, למרות שהוא מאהיל בגופו על הקרקע.

[שו"ע תט, א, ומשנ"ב ד רז; וראה אהלות יז, א, וב"מ קה, ב]

קרקע שהיה בתוכה קבר, ונחרשה, גזרו חכמינו ז"ל שההולך עד מאה אמה ממקום הקבר טמא ב'היסט'. וקרקע זו מכונה 'בית הפרס'. ואסור לכהן להיכנס לתוכה.

ובית הפרס אינו מטמא בטומאת אוהל, כיון שהחשש הוא

האם ניתן להניח את המזון של 'עירוב תחומין' בבית הקברות?

הוא רוכב על גבי בהמה, וכדומה, כמבואר לעיל. ובין כשהעירוב נעשה עבור כהן, בין כשנעשה עבור ישראל, אין להניחו על גבי קבר באופן האסור בהנאה, כמפורט לעיל; ובשעת הדחק, כאשר העירוב נעשה לצורך דבר מצוה (ראה שו"ע תטו, א), ניתן להקל.

[שו"ע תט, א, משנ"ב א, ב, ג רז, ושעה"צ ה, וביה"ל ד"ה אינו]

את המזון של 'עירוב תחומין', חובה להניח במקום שלאדם שהעירוב נעשה עבורו אין כל מניעה להיכנס אליו. ולכן, אם העירוב נעשה עבור כהן, לא ניתן להניח את מזון העירוב בבית הקברות, שהרי אסור לכהן להיכנס אליו; אולם, ניתן להניחו ב'בית הפרס' (ראה לעיל), כיון שמוותר לכהן להיכנס לתוכו כאשר

* עיר ה'מובלעת' בתוך ה'תחום' על ידי 'עירוב תחומין' - רוחב התחום בחלק שמחוץ לעיר, הוא כרוחב התחום של מקום השביתה. ורוחב התחום בשטח המקביל לעיר - לדעת הרמ"א אלפיים אמה לשני צידי העיר. ויש שביארו, כי דבריו אמורים רק במקרה שגבולות העיר אינם מגיעים עד לקו רוחב התחום של מקום העירוב. ויש אומרים שגם אם גבולות העיר אינם מגיעים לקו רוחב התחום, רוחב התחום הוא כמידתו לכל אורך התחום; ורק בתוך העיר, גם אם גבולותיה עוברים את קו רוחב התחום, מותר ללכת עד לגבולותיה. ולהלכה, אין להקל כדברי הרמ"א, אך "המקל בשעת הדחק, יש לו על מי לסמוך".

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

דייר שהשתתף ב'עירוב החצרות' ומת לאחר כניסת השבת - האם העירוב בטל?

- ונמצא שכעת יש דיירים בדירה, ולא השתתפו עבודה בעירוב - אין זה מבטל את העירוב, מאחר והעירוב חל בכניסת השבת, וכיון שחל בכניסתה, הריהו מועיל לכל השבת. ברם, אם בכניסת השבת כבר היה המת במצב של גסיסה - יש אומרים שכיון שמלכתחילה לא היתה השתתפותו בעירוב ראויה לחול לכל השבת, אין השתתפותו חלה כלל, וממילא גם כל העירוב אינו חל; ויש חולקים.

דייר שהשתתף ב'עירוב החצרות', ומת לאחר כניסת השבת - אם בני ביתו התגוררו עמו וממשיכים להתגורר בדירתו, השתתפותה של דירה זו בעירוב אינה בטלה. ואם לא נותר איש בדירה - למרות שהשתתפותה בעירוב בטלה, אין העירוב כולו בטל משום כך, כיון שזו דירה ללא דיירים, שאף אם לא השתתפו עבודה בעירוב, אינה מבטלת את העירוב. ואף אם במהלך השבת עבר יורשו של המת להתגורר בדירתו

[שו"ע שעא, ד, משנ"ב טז ריח, שעה"צ יא, וביה"ל ד"ה שמת; וראה שם ה, ד"ה אחד]

הלוח היומי

י"א במנחם אב | רבי משה בן אדרת זצ"ל, בעל ברך משה ודברי משה

בשנת תצ"ג, אירע 'נס פורים בגדד', כאשר התמוטט שלטונו העריץ של מלך פרס, ששלט בעיר והרע מאוד ליהודים, ובעקבות נס זה רווח להם.

יארצייט:

- תקי"ח: רבי משה בן אדרת זצ"ל, בעל ברך משה ודברי משה.
- תקנ"ג: רבי חיים מקראסנה זצ"ל, תלמיד הבעש"ט.
- תרכ"ד: רבי הלל ב"ר מאיר הלוי מאליסאו זצ"ל, מפאריטש, בעל פלח הרימון, אמרי נועם ועוד.
- תרס"ז: רבי יצחק ב"ר שלמה בלאזר זצ"ל, מפטרבורג, בעל פרי יצחק, כוכבי אור, אור ישראל.
- תרפ"ז: רבי יואל ב"ר יוסף שארין זצ"ל, העילוי מפולטובה ור"י זויעהל.
- תש"מ: רבי אברהם משה ב"ר מנחם מנדל באב"ד זצ"ל, אב"ד גורה הומורה-רומניה, ורב שכ' ביפו.
- תשע"ב: רבי משה ב"ר ניסים מלכה זצ"ל, רו"מ אהל משה ב"ב ועוד.

בחור שנסע לטיול ללא רשות מהמשגיה, ובא המשגיה לברר אצל אחד מהבחורים - מה הדין?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

שלומד לעצמו במקום להיכנס לשמוע את השיעור, או מתפלל בבית הכנסת במקום להתפלל בישיבה, אין איסור לספר על כך למשגיה. והוסיף הגר"ח קניבסקי שמותר למנהלת לחקור את התלמידה על התנהגות התלמידות בטיול כיתתי למרות שיתכן שהיא תאמר גם דברים שאינם לתועלת, מפני שבעיקר הדבר יש תועלת, ורק שאם תשים המנהלת לב שהיא מדברת שלא לתועלת תשתדל להפסיק אותה מיד [ויש לציין שכל מקרה יש לדון לגופו לפי פרטיו, כיון שכל פרט יכול לשנות ההלכה ואין לדון ממקרה למקרה, ויש לעשות שאלת חכם במקום הצורך].

בין הנידונים הרבים בענין היתר סיפור לשון הרע לתועלת, המובאים בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו', אנו מוצאים את השאלה - האם מותר לספר למשגיה או מגיד שיעור של בחור על מעשיו הרעים?

דעת הגר"ח קניבסקי שמותר, מפני התועלת לחנכו. וכן דעת הגרי"ש אלישיב לענין בחור שנסע לטיול ללא רשות מהמשגיה, ובא המשגיה לברר אצל אחד מהבחורים, שאין לו להעלים פרטים משום לשון הרע, אלא צריך לספר משום התועלת. והוסיף, שאף אם הבחור עושה מעשה שאינו רע בעצם אלא רק שאין לנהוג כן בישיבה, וכגון

יארצייט מרן הגר"ר יצחק ב"ר שלמה בלאזר מפטרבורג

לאחר פטירתו של הגאון רבי יצחק בלאזר הוא הגיע בחלום לגאון רבי חיים ברלין והודה לו שעשה כצוואתו ולא סיפר עליו שבחים בשעה שהספידו, ואמר לו שדין של מעלה חמור מאוד, שאי אפשר לשום אדם בעולם הזה לשער כלל, וביחוד מקפידים מאוד על דיבורים אסורים שדיברו שלא כהוגן.
(כוכבי אור להר"י בלאזר - פרקי תולדותיו עמ' 21)

נזהר להקפיד מאוד כדיבורינו שלא יהיו בהם דברי לשון הרע.